

עינו איה / ברכות ב / פרק תשיעי-הרופא / סג. ברכות נה/ב: "וואי דחיל מעינה בישא דיליה ליחזיה אטרפיה דנחריה דשMAILיה" - כשם שהאדם צריך להגביר כח עצמו שלא יהיה מושפע מאחרים יותר מדי, כן צריך שלא לחפש להיות יותר מהראוי משפייע על אחרים לאכוף עליהם לקבל את מדותיו דיעותיו הפרטיות וכיו"ב. וצריך תמיד להיות מסתפק בחופשו הפנימי, שהוא המקור [המאפשר] להיות עבד נאמן ליוצרו. אמנם לא יאה להיות נכנס כי"כ בעומק עולמו הפנימי של חברו לרעה, כי בזה ירכש לעצמו כשרון של עין רעה, והעין הרעה תוכל להשפיע לרעה על זולתו מחלשי הנפש. אמנם במה יוכל האדם להגביל את שאיpto לשליpto העצמית, הוא בהכניו באמצעות חסרוןות עצמו. ובהתו יודע תוכן חסרוןותיו וחסרון כח השלמתו, יהיו טרוד בהשלמת עצמו וימוד לחברו ג"כ כח של חופש ושליטה במידה הוגנה וראווה המביאה לשalom הבריות, וע"י השלים והאהבה מכיר כי"א יותר את הגינוי חברו, ומתוך כך מתרבה הדעת והאמת מתבררת והנזקין מתמעטים. והנה באשר באמצעות תכוונתו של אדם ניכרות בפרצוף לטוב ולהפכו, "חכמת אדם תair פניו", ו"הכרת פניה ענטה בס". וכבר נודע הוא למדוי כי יש לחכמים דרך להחוות תוכנות איש וערך מוסרו וচכמתו ע"פ פרצוף. עיקר הכרת הפרצוף הוא החוטם, אין מעידין אלא על פרצוף פנים עם החוטם, ובזוהר "בחוטמא אשטמודע פרצופה", ובירושלמי יבמות פרק בתרא "הכרת פניה ענטה בס זה החוטם, מאן דבוי דלא מתחכם (שלא יכירוהו) יהיב אספלני על נחריה ולא מתחכם". והנה האדם אינו יכול לראות את פרצוף פניו בטבע, רק צדי החוטם יכול להסביר עליהם את עיניו, ובאשר יש לחוטם בצדדים ימין ושמאל, ראוי ליחס את ראש פועלות הטובות והתכונות הטובות לצד הימין של הכרת הפרצוף, וראשם הפעולות והתכונות הרעות לצד השמאלי. ע"כ יהיו הרמז המביא לידי מעשה ועינן פנימי, להיות מכיר חסרוןותיו הפנימיות, שהם ודאי ניכרים לambil וחייב קדוש עליון בפרצוף. ובהתו יודע שיש עמדו חסרוןות פנימיות לא יהיו חגיד השפעתו באין מעוצר, עד שע"ז תפתח אצל ג"כ כחה של עין רעה, ותבא לו הערה זאת הנכונה במה שייחזר לעצמו, בהיותו דחיל מעינה בישא דיליה שלא יזיק את אחרים בעין רעה. יחזיה אטרפיה דנחריה דשMAILא, הצד השמאלי של נחריה, ככלומר הצד השמאלי של הכרת פרצופו, שמצוירו אמנם שיש ג"כ מה להכיר אצל הצד השמאלי, מצד החסרון, ע"כ יבית ג"כ על זולתו בעין טובה ויסבול חסרוןות זולתו ג"כ. וזהו כלל מוחלט שמי שאינו מוצא לנפשו שום חסרון תרע עינו בזולתו, ודרך חבריו תמיד יהיו בעינו לאינים ישרים, ומזה יבא לידי כל הפתונות של קנאה ועמה הגואה הפתוקה והחפצ של התגדלות بلا גבול. וכל אלה יפתחו את כשרון של עין רעה הנמצאת בטבע האדם, שפועלת לרעה על זולתו. אמנם בהכרת חיונות עצמו ינצל מכל אלה, ויהי קרוב לענוה וסבלנות ואהבת השלים והאמת".

מוסר אביך / מדות הראיה / תוכחה: "יש לעין בדרכי בני אדם כשרוצים להוכיח איזה איש להסירו מדרכו, אולי זה הדרך לפי עניינו טובה היא או"פ שיש בה חסרוןות, אבל בחסרוןות מגינות עליו עד חסרוןות יותר עצומות. והשיות ידריכנו בمعالgi צדק, שלפעמים פיתויו היצר הוא להשתקע בתוכחות לכ"א, ואין זה כי אם רוע לב. והמרחים רחום יכפר".